

Βρυξέλλες, 3.7.2019
COM(2019) 315 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ετήσια έκθεση για τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της
Ευρωπαϊκής Ένωσης και την παρακολούθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» το
2018**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της ΕΕ και παρακολούθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» το 2018

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η παρούσα ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της ΕΕ και τη διάδοση των αποτελεσμάτων συντάχθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 190 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 7 της Συνθήκης Ευρατόμ. Παρέχει μια συνοπτική, μη εξαντλητική επισκόπηση των κύριων μέτρων που ελήφθησαν το 2018.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην ανακοίνωση με τίτλο **Ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία – Η ευκαιρία της Ευρώπης να διαμορφώσει το μέλλον της**¹, την οποία εκπόνησε η Επιτροπή για το άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σόφιας στις 16 Μαΐου 2018, η έρευνα και η καινοτομία (E&K) τοποθετούνται στο επίκεντρο τόσο του προγράμματος για απασχόληση, ανάπτυξη, δικαιοσύνη και δημοκρατική αλλαγή, όσο και των προπαρασκευαστικών εργασιών για το μέλλον της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή εξέδωσε νομοθετικές προτάσεις για τα προγράμματα δαπανών βάσει του προϋπολογισμού της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, οι οποίες αποτελούν επί του παρόντος αντικείμενο διοργανικών διαπραγματεύσεων.

Το 2018, η **οικονομία της ΕΕ** συνέχισε να αναπτύσσεται για πέμπτο συνεχόμενο έτος, ωστόσο οι παγκόσμιες αβεβαιότητες διαφαίνονται απειλητικές. Μακροοικονομικοί δείκτες, όπως η απασχόληση και οι επενδύσεις, επανήλθαν στις τάσεις που παρουσίαζαν πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση², αλλά η βραδεία βελτίωση της παραγωγικότητας εξακολούθησε να αποτελεί τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη³. Έως τον Νοέμβριο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) είχε στηρίξει σε όλα τα κράτη μέλη έργα συνολικής επενδυτικής αξίας 360 δισ. EUR, εκ των οποίων τα δύο τρίτα προέρχονταν από ιδιωτικούς πόρους⁴. Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» συνέβαλε άμεσα σε αυτές τις θετικές εξελίξεις, με τη δημιουργία περίπου 592 000 νέων θέσεων εργασίας κατά την περίοδο μεταξύ του 2014 και του 2018⁵.

Η ΕΕ εξακολούθησε να δίνει προτεραιότητα στα ζητήματα που αφορούν την **ψηφιακή ενιαία αγορά**. Εκτός από τη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο νέος γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0306&qid=1560700023015&from=EN>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0770&qid=1560700345855&from=EN>

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf

⁴ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:cce3490f-ee4d-11e8-b690-01aa75ed71a1.0004.02/DOC_1&format=PDF

⁵ [https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd\(2017\)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf](https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd(2017)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf)

25 Μαΐου 2018⁶) θα στηρίζει επίσης την Ε&Κ. Η Επιτροπή τάχθηκε υπέρ της αμοιβαιότητας των εθνικών προσπαθειών στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης⁷. Και σε αυτή την περίπτωση, το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» διαδραμάτισε καίριο ρόλο, ιδίως μέσω της παροχής στήριξης για τη δημιουργία της νέας κοινής επιχείρησης για την- υπολογιστική υψηλών επιδόσεων, η οποία αναμένεται να διασφαλίσει τη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης στον συγκεκριμένο τομέα⁸.

Η ενέργεια και το κλίμα παρέμειναν στην κορυφή τόσο του παγκόσμιου όσο και του ευρωπαϊκού θεματολογίου. Σε ειδική έκθεση της διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (IPCC) προς τους υπεύθυνους- χάραξης πολιτικής επισημαίνεται με δραματικό τρόπο η επείγουσα ανάγκη αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής⁹. Η Επιτροπή συνέχισε την υλοποίηση των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η ΕΕ στον τομέα της ενέργειας και του κλίματος κατ' εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού του 2015 για την κλιματική αλλαγή και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών¹⁰. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή την απαιτούμενη νομοθεσία για την επίτευξη της εθνικά καθορισμένης συνεισφοράς της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40 % έως το 2030 (σε σύγκριση με το 1990). Επιπλέον, τον Νοέμβριο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το όραμά της για την επίτευξη μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050¹¹. Στη μακροπρόθεσμη στρατηγική περιγράφονται οι τεχνολογικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές που απαιτούνται για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και τη διασφάλιση κοινωνικά δίκαιης μετάβασης. Σε αυτό το επίπεδο δέσμευσης θα πρέπει να στηρίζεται η παγκόσμια ηγετική θέση της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα, σε συμφωνία με τον καθοριστικό ρόλο υπέρ του οποίου τάχθηκε ο πρόεδρος Juncker στην ομιλία του για την «κατάσταση της Ένωσης το 2018».

3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»

Στις 7 Ιουνίου, η Επιτροπή εξέδωσε τις προτάσεις της για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο συνιστά το πλαίσιο πολιτικής Ε&Κ για την περίοδο 2021-2027 (την περίοδο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου). Η νομοθετική δέσμη περιλαμβάνει τις ακόλουθες προτάσεις:

- πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και των οικείων κανόνων συμμετοχής·
- πρόταση απόφασης για τη θέσπιση ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»· και
- πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση προγράμματος έρευνας και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) για την περίοδο 2021-2025.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/content/news/general-data-protection-regulation-GDPR-applies-from-25-May-2018.html?locale=el>

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>

⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eurohpc-joint-undertaking>

⁹ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2018/07/SR15_SPM_High_Res.pdf

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&qid=1560701141989&from=EN>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&qid=1560701141989&from=EN>

Η δέσμη επιδιώκει την περαιτέρω απλούστευση των κανόνων με παράλληλη διασφάλιση της συνέχειας, καθώς π.χ. θα εξακολουθήσουν να ισχύουν οι βασικές αρχές των προγραμμάτων-πλαισίων E&K της ΕΕ (αριστεία, αντίκτυπος και ανοικτός χαρακτήρας). Καταρτίστηκε βάσει εκτενών διαβουλεύσεων με ενδιαφερόμενα μέρη και δημόσια πρόσωπα, καθώς και άλλων σημαντικών συνεισφορών, όπως η έκθεση με τίτλο *LAB FAB APP – Investing in the European future we want*¹² (LAB FAB APP – Επενδύοντας στο ευρωπαϊκό μέλλον που θέλουμε) της ανεξάρτητης ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των προγραμμάτων E&K της ΕΕ (υπό την προεδρία του Pascal Lamy).

Έως το τέλος του 2018, το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας είχε καταλήξει σε συμφωνία σχετικά με μερική γενική προσέγγιση όσον αφορά τον κύριο κανονισμό¹³ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹⁴ είχε εγκρίνει στην ολομέλεια έκθεση σχετικά με τη δέσμη που εκπόνησε η οικεία Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (ITRE).

Οι προτάσεις της Επιτροπής διαρθρώνονται γύρω από τρεις πυλώνες:

- ανοικτή επιστήμη·
- παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα· και
- ανοικτή καινοτομία.

Προβλέπεται επίσης ένα πρόσθετο σκέλος για την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE).

Αποτυπώνοντας τη σημασία της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την υλοποίηση της συμφωνίας του Παρισιού και των ΣΒΑ, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» περιλαμβάνει έναν στόχο ενσωμάτωσης της διάστασης του κλίματος της τάξης τουλάχιστον του 35 % του συνολικού χρηματοδοτικού κονδυλίου.

Όσον αφορά τον ανοικτό χαρακτήρα του προγραμματισμού, προτάθηκε μια **διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού**, η οποία θα παρέχει πολυετείς στρατηγικές κατευθύνσεις βάσει μιας προσέγγισης από κοινού σχεδιασμού με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτή η διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς θα ευνοήσει επίσης τις συνέργειες με άλλα προγράμματα και πολιτικές της ΕΕ, καθώς και τον διαρκή διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

Ο δεύτερος πυλώνας («παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα») θα περιλαμβάνει τη δρομολόγηση περιορισμένου αριθμού **«αποστολών»**, οι οποίες θα σχεδιαστούν από κοινού με τους τελικούς χρήστες και θα βασίζονται σε ένα διατομεακό, -διεπιστημονικό πρότυπο- και σε σαφείς στόχους ήδη από τη σύλληψή τους. Αντλώντας έμπνευση από την έκθεση με τίτλο *Missions: Mission-oriented research & innovation in the European Union*¹⁵ (Αποστολές – Έρευνα & καινοτομία προσανατολισμένη στις αποστολές στην Ευρωπαϊκή Ένωση), η προσέγγιση βάσει αποστολών θα ενισχύσει την κατευθυντικότητα της πολιτικής E&K.

¹² https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/37219/st14406-en18.pdf>

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0509+0+DOC+XML+V0//EL&language=EL>

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf

Στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα («ανοικτή καινοτομία») θα χρησιμοποιηθούν δύο συμπληρωματικά μέσα για τη διοχέτευση της στήριξης του **Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ)** σε ρηξικέλυθες καινοτομίες που δημιουργούν αγορές· κατά μήκος της αλυσίδας από την Ε&Κ έως τη διείσδυση στην αγορά και την επέκταση των εταιρειών:

- το μέσο Pathfinder για προηγμένη έρευνα θα στηρίζει την έρευνα που ευνοεί τις διαδικασίες μετασχηματισμού και τις καινοτομίες που δημιουργούν πιθανές αγορές· και
- το μέσο Accelerator θα παρέχει ειδικά προσαρμοσμένες- μεικτές χρηματοδοτήσεις για τη στήριξη της καινοτομίας που δημιουργεί αγορές και της επέκτασης καινοτόμων εταιρειών.

Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Στο πλαίσιο του κύκλου οικονομικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή εξέδωσε εκθέσεις σχετικά με κάθε κράτος μέλος¹⁶. Συνολικά δεκατρία κράτη μέλη έλαβαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις, στις οποίες επισημάνθηκαν οι προκλήσεις σχετικά με την ποιότητα και την αποδοτικότητα των εθνικών συστημάτων Ε&Κ, με ιδιαίτερη έμφαση στα ακόλουθα:

- επίτευξη υψηλότερου επιπέδου επιστημονικής ποιότητας, ισχυρότερης επιστημονικής βάσης και μεγαλύτερου αντίκτυπου μέσω των δημόσιων επενδύσεων στον τομέα Ε&Κ·
- βελτίωση των δεσμών μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων· και
- άρση των προσκομμάτων που επηρεάζουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις επενδύσεις στην καινοτομία.

Ανοικτή καινοτομία

Η πρώτη φάση ενός πιλοτικού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ) (βλέπε σημείο 4.2) σηματοδοτήθηκε από τη στήριξη που χορηγήθηκε σε σημαντικό αριθμό φορέων καινοτομίας, με τη χρηματοδότηση έως το τέλος του έτους 1 276 έργων συνολικού ύψους 731,15 εκατ. EUR¹⁷.

Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για να διασφαλιστεί η καλύτερη πρόσβαση των ευρωπαϊκών καινοτόμων επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, η οποία αποτελεί κινητήριο μοχλό για την παραγωγικότητα¹⁸. Εγκαινίασε το «VentureEU»¹⁹, ένα πρόγραμμα για το Πανευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων σε Επενδυτικά Ταμεία Υψηλού Επιχειρηματικού Κινδύνου, το οποίο έχει ως στόχο να διπλασιάσει το ποσό των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου που είναι διαθέσιμα στην Ευρώπη.

Στην έκδοση του 2018 της έκθεσης ***Science research and innovation performance of the EU***²⁰ (Έκθεση για τις επιδόσεις στην επιστήμη, την έρευνα και την καινοτομία στην ΕΕ το 2018) υπογραμμίζεται ότι η οικονομική ευημερία και το κοινωνικό μοντέλο της ΕΕ εξαρτώνται από την ικανότητά της να δημιουργεί και να διαδίδει καινοτομία. Η ΕΕ πρέπει να ασπαστεί

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-country-reports_en

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/news/eic-pilot-eu1734-million-top-class-innovators-bring-their-innovations-faster-market-2018-dec-20_en

¹⁸ <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/0635b07f-07bb-11e7-8a35-01aa75ed71a1>

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2763_el.htm

²⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf

νεοεμφανιζόμενες καινοτομίες και τεχνολογίες ώστε να αντιμετωπίσει το σοβαρό πρόβλημα παραγωγικότητας και να διατηρήσει την οικονομική της ανάπτυξη.

Ανοικτή επιστήμη

Η Επιτροπή θέσπισε ρυθμίσεις διακυβέρνησης για το **Ευρωπαϊκό Νέφος Ανοικτής Επιστήμης (EOSC)**, με το οποίο επιδιώκεται η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της E&K της ΕΕ μέσω της διασύνδεσης «ανθρώπων, δεδομένων, υπηρεσιών και κατάρτισης, δημοσιεύσεων [...], σε διασυνοριακή βάση και μεταξύ επιστημονικών κλάδων»²¹. Συγκάλεσε επίσης την πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου του EOSC, στη σύνθεση του οποίου συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών μελών και συνδεδεμένων χωρών.

Βάσει των τεχνολογικών και θεσμικών εξελίξεων, η Επιτροπή επικαιροποίησε τη **σύστασή της για την πρόσβαση στις επιστημονικές πληροφορίες και τη διαφύλαξή τους**²².

Προκειμένου να επιταχύνει τη μετάβαση προς την ανοικτή πρόσβαση, συνεργάστηκε με εθνικούς οργανισμούς χρηματοδότησης για τη στήριξη της υλοποίησης του **σχεδίου S**²³.

Ανοιγμα στον κόσμο

Η διεθνής συνεργασία στον τομέα E&K έχει ενισχύσει την επιρροή που ασκεί η ΕΕ ως παγκόσμιος παράγοντας, σε μια συγκυρία κατά την οποία δίνεται ολοένα και μεγαλύτερη βαρύτητα στην επιστημονική διπλωματία.

Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» συνέχισε να στηρίζει τις επιχειρησιακές και επιστημονικές εργασίες της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες (**IPBES**), καθώς και της διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (**IPCC**). Ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» υποστηρίζουν τη δημιουργία πρόσθετων επιστημονικών γνώσεων²⁴, καθώς και τη λειτουργία των εν λόγω φορέων, προάγοντας με τον τρόπο αυτό την πολυμερή συνεργασία.

Η Επιτροπή συνδιοργάνωσε, από κοινού με τη Γερμανία και τη Φινλανδία, τη **δεύτερη υπουργική διάσκεψη για επιστημονικά θέματα σχετικά με την Αρκτική**²⁵, η οποία επισφραγίστηκε με την έκδοση κοινής δήλωσης της ΕΕ, 23 χωρών και έξι οργανώσεων αυτόχθονων πληθυσμών²⁶.

Σύμφωνα με τη μακροχρόνια δέσμευση της ΕΕ για τη συνεργασία στον τομέα E&K στον **Ατλαντικό Ωκεανό**, η Επιτροπή υπέγραψε συμφωνίες συνεργασίας με την Αργεντινή και το Πράσινο Ακρωτήριο, με σκοπό την ενίσχυση και την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα E&K για τη «γαλάζια ανάπτυξη» και την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με τον

²¹ <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/5253a1af-ee10-11e8-b690-01aa75ed71a1>

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

²³ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/moedas/announcements/plan-s-and-coalition-s-accelerating-transition-full-and-immediate-open-access-scientific_en

²⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/lc-cla-01-2018>

²⁵ <https://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=events&eventcode=187D5765-E38F-9AFC-958DA987ECDD0613>

²⁶ https://www.arcticsscienceministerial.org/files/ASM2_Joint_Statement.pdf

Ατλαντικό Ωκεανό, συμπεριλαμβανομένης της παρατήρησης των ωκεανών, της επισιτιστικής ασφάλειας, των πολικών ερευνών και της μεταβλητότητας του κλίματος.

Άλλα μέτρα πολιτικής

Η Επιτροπή δημοσίευσε δύο ανακοινώσεις ορόσημα σχετικά με τις παγκόσμιες προκλήσεις που αφορούν τον τομέα Ε&Κ:

- *Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος*²⁷, με την οποία επικαιροποιήθηκε η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία. Ο τομέας Ε&Κ θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει καίριο ρόλο και στις τρεις δέσμες δράσεων που θα δρομολογηθούν από το 2019:
 - ο ενίσχυση και κλιμάκωση των τομέων βιολογικής βάσης·
 - ο ανάπτυξη τοπικών βιοοικονομιών σε ολόκληρη την Ευρώπη· και
 - ο κατανόηση των οικολογικών ορίων της βιοοικονομίας· και
- *Καθαρός πλανήτης για όλους: Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία*,²⁸ στην οποία παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ ξεκίνησε την υλοποίηση του μετασχηματισμού που απαιτείται για την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης οικονομίας και περιγράφονται επτά συγκεκριμένες μέθοδοι επιτυχίας. Η ανακοίνωση αναδεικνύει επίσης τη σημασία της αξιοποίησης της χρηματοδότησης και της ανάπτυξης της Ε&Κ για την υποστήριξη του ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την υλοποίηση της κλιματικά- ουδέτερης οικονομίας στην πράξη.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για την εφαρμογή των 20 μέτρων πολιτικής που παρατίθενται στην ανακοίνωση με τίτλο *Επιτάχυνση της καινοτομίας στον τομέα της καθαρής ενέργειας*²⁹, τα οποία συμβάλλουν, μέσω της Ε&Κ, στην επίτευξη των στόχων της Ενεργειακής Ένωσης.

Η ομάδα στρατηγικής υψηλού επιπέδου για τις βιομηχανικές τεχνολογίες δημοσίευσε την οικεία προσέγγιση πολιτικής όσον αφορά τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής (BTGE)³⁰, στην οποία επικυρώνονται οι έξι BTGE που προσδιορίστηκαν το 2009 και προτείνεται η προσθήκη δύο νέων BTGE:

- τεχνητή νοημοσύνη· και
- ψηφιακή ασφάλεια και συνδεσιμότητα.

Η ομάδα κύριων επιστημονικών συμβούλων [η διάδοχη ομάδα της ομάδας υψηλού- επιπέδου του Μηχανισμού Επιστημονικών Συμβούλων (ομάδα υψηλού επιπέδου ΜΕΣ)³¹] υπέβαλε μια σημαντική επιστημονική γνωμοδότηση με τίτλο *Novel carbon capture and utilisation*

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0673&from=EL>

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0773&qid=1560701141989&from=EN>

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:3473410d-b7de-11e6-9e3c-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

³⁰ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/28e1c485-476a-11e8-be1d-01aa75ed71a1>

³¹ https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/c_2018_1919_ec_decision_consolidated.pdf

technologies³² (Καινοτόμες τεχνολογίες δέσμευσης και χρήσης διοξειδίου του άνθρακα) και εξέδωσε έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με ευαίσθητες κανονιστικές προκλήσεις, όπως η γονιδιακή- επεξεργασία³³. Προέβη επίσης σε ενέργειες άμεσης επικοινωνίας με το ευρύ κοινό.

Άλλες πρωτοβουλίες υψηλού επιπέδου για την εξέταση σημαντικών οριζόντιων- προτεραιοτήτων πολιτικής περιελάμβαναν την ευρωπαϊκή συμμαχία για τους συσσωρευτές³⁴, την ανακοίνωση με τίτλο *Οδεύοντας προς την αυτοματοποιημένη κινητικότητα: Μια στρατηγική της ΕΕ για την κινητικότητα του μέλλοντος*³⁵ και την ανακοίνωση σχετικά με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες³⁶. Οι ερευνητικές πτυχές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την υλοποίηση των προτεινόμενων στρατηγικών.

4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΟΡΙΖΩΝ 2020»

4.1 Ανταπόκριση σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

Στα τέλη του 2018³⁷ είχε λήξει η προθεσμία για συνολικά 679 προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του προγράμματος «Ορίζων 2020» και είχαν υποβληθεί 191 731 επιλέξιμες προτάσεις, για τις οποίες η αιτούμενη χρηματοδοτική συνεισφορά από την ΕΕ ανερχόταν σε 290,3 δισ. EUR. Από τις εν λόγω προτάσεις επιλέχθηκαν 23 250 για χρηματοδότηση, και το συνολικό ποσοστό επιτυχίας των επιλέξιμων προτάσεων που υποβλήθηκαν την πρώτη πενταετία ανήλθε σε 12,13 %. Έως τα τέλη Δεκεμβρίου είχαν υπογραφεί συνολικά 21 599 συμφωνίες επιχορήγησης, για τις οποίες το δημοσιονομικό κονδύλιο χρηματοδότησης από την ΕΕ ανήλθε σε 38,97 δισ. EUR.

Κατά την περίοδο 2014-2018, οι συμμετέχοντες από τα κράτη μέλη της ΕΕ έλαβαν το 91,5 % της χρηματοδότησης, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό διατέθηκε σε συμμετέχοντες από συνδεδεμένες χώρες (7,2 %) και χώρες εκτός ΕΕ (1,3 %). Ενώ το ποσοστό συμμετοχής των συνδεδεμένων χωρών (7,2 %) συνάδει με τη χρηματοδότηση που χορηγήθηκε, το αντίστοιχο ποσοστό των τρίτων χωρών είναι σημαντικά υψηλότερο (3,9 %), στοιχείο που αποτελεί ένδειξη ενδιαφέροντος για διεθνή εξωστρέφεια, ανεξάρτητα από τη χρηματοδότηση.

Οι οργανισμοί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθούν να κατέχουν την πρώτη θέση όσον αφορά τους αποδέκτες χρηματοδότησης (39,8 %), ενώ το 25,9 % της χρηματοδότησης της ΕΕ στο πλαίσιο των πυλώνων 2 και 3 διατίθεται σε ΜΜΕ.

4.2 Κύρια χαρακτηριστικά του προγράμματος «Ορίζων 2020»

Πρώτη φάση του πιλοτικού ΕΣΚ

³² https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/sam_ccu_report.pdf

³³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018_11_gcsa_statement_gene_editing_1.pdf

³⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-battery-alliance_en

³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0283&qid=1560705002985&from=EN>

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/news/endocrine-disruptors-strategy-and-european-citizens-initiative-2018-nov-07_en

³⁷ Σύμφωνα με στοιχεία της 11ης Φεβρουαρίου 2019 (όπως αντλήθηκαν από τον ιστότοπο του προγράμματος «Ορίζων 2020»).

Η ομάδα -υψηλού επιπέδου φορέων καινοτομίας, η οποία συγκροτήθηκε για να επικουρήσει τον Επίτροπο Moedas στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ), εξέδωσε έκθεση με τίτλο *Funding-Awareness-Scale-Talent (FAST)*³⁸ (Χρηματοδότηση-Ενημέρωση-Κλίμακα-Ταλέντο), στην οποία επισημάνθηκαν κατευθύνσεις για τη βελτίωση της στήριξης της καινοτομίας που δημιουργεί αγορές- στην ΕΕ. Βάσει της έκθεσης αυτής, καθώς και των προγενέστερων μέτρων πολιτικής που έλαβε το Σώμα των Επιτρόπων³⁹, το πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2018-2020 συμπεριέλαβε το πιλοτικό ΕΣΚ.

Σύμφωνα με τις συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου φορέων καινοτομίας⁴⁰, το πιλοτικό ΕΣΚ ενσωματώνει το σύνολο της σχετικής χρηματοδότησης της καινοτομίας του προγράμματος «Ορίζων 2020» σε ένα ενιαίο πρόγραμμα, το οποίο περιλαμβάνει το μέσο για τις ΜΜΕ, την επιτάχυνση της καινοτομίας (FTI), τις ανοικτές μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες (Ανοικτές ΜΑΤ) και τα βραβεία «Ορίζων».

Το συγκεκριμένο σκέλος του προγράμματος εργασίας αναμένεται να στηρίξει έως και 1 000 έργα, συνολικού προϋπολογισμού 2,7 δισ. EUR. Ο αντίκτυπός του θα αξιολογηθεί με βάση τους ακόλουθους δείκτες:

- ανάπτυξη νέων αγορών·
- προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων· και
- ανάπτυξη των επιχειρήσεων που έλαβαν στήριξη.

Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** του Ιουνίου του 2018 ζήτησε από την Επιτροπή να αναπτύξει τη δεύτερη φάση της πρωτοβουλίας⁴¹, η οποία θα έχει ως στόχο την ανάπτυξη λύσεων μεικτής χρηματοδότησης και την πειραματική εφαρμογή νέων ρυθμίσεων για τη διαχείριση του προγράμματος.

Διεθνής συνεργασία

Η επιστημονική συνεργασία εξακολουθεί να αποτελεί βασικό πυλώνα των διεθνών σχέσεων της ΕΕ. Η Επιτροπή επικαιροποίησε τους **χάρτες πορείας E&K** με βασικούς εταίρους, τόσο σε επίπεδο χωρών όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι εν λόγω χάρτες πορείας συνδυάζουν τον διάλογο πολιτικής με τη συνεργασία σε επίπεδο έργων, όπως έχουν ενσωματωθεί στις δραστηριότητες του προγράμματος εργασίας του «Ορίζων 2020».

Ειδικότερα, η Επιτροπή επικαιροποίησε τους χάρτες πορείας επιστήμης και τεχνολογίας για τη συνεργασία:

- σε επίπεδο χωρών (διμερές)⁴², με την Αυστραλία, τη Βραζιλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ιαπωνία, την Ινδία, τον Καναδά, την Κίνα, το Μεξικό, τη Νέα Ζηλανδία, τη Νότια Αφρική, τη Νότια Κορέα και τη Ρωσία· και

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eic_hlg_bz_web.pdf

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM:2016:733:FIN>

⁴⁰ http://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_recommendations_set-1_2017.pdf

⁴¹ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/>

⁴² <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=countries>

- σε περιφερειακό επίπεδο⁴³, με την Αφρικανική Ένωση, τη Νοτιοανατολική Ασία,- την Ανατολική Εταιρική Σχέση, την κοινότητα των κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, τη Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή, και τα Δυτικά Βαλκάνια.

Σε επίπεδο έργων, οι δραστηριότητες στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (MSCA) εξακολουθούν να συγκεντρώνουν ποσοστό άνω του 50 % του συνόλου των συμμετοχών τρίτων χωρών στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020».

Διεύρυνση της συμμετοχής

Στο έγγραφο με τίτλο *Spreading excellence & widening participation in Horizon 2020*⁴⁴ (Εξάπλωση της αριστείας και διεύρυνση της συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020») που δημοσίευσε η Επιτροπή περιλαμβάνεται εκτενής αξιολόγηση των μορφών συμμετοχής και των επιδόσεων των επιλέξιμων χωρών στον τομέα Ε&Κ. Συνολικά, η διεύρυνση της συμμετοχής των χωρών συνάδει με τις οικείες εθνικές επενδύσεις Ε&Κ.

Υπογράφηκαν συνολικά 44 συμφωνίες επιχορήγησης για την υλοποίηση έργων «εξάπλωσης της αριστείας», ύψους 62,38 εκατ. EUR. Από τις συμφωνίες αυτές, οι 13 θα συμβάλουν στη δημιουργία εδρών EXE στην Εσθονία, την Κύπρο, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Τσεχία.

Το 2018 θεσπίστηκε νέα πιλοτική δράση – οι υποτροφίες για τη διεύρυνση της συμμετοχής –, η οποία αναπτύχθηκε κατά το πρότυπο των ατομικών υποτροφιών στο πλαίσιο των δράσεων «Marie Skłodowska-Curie» (MSCA). Θα παράσχουν σε περίπου 120 ερευνητές, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, πρόσθετες ευκαιρίες συμμετοχής σε πρόγραμμα υποτροφιών σε χώρα που αποτελεί αντικείμενο της διεύρυνσης της συμμετοχής.

Ο **μηχανισμός υποστήριξης πολιτικής** παρείχε επίσης στήριξη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων πολιτικής σε χώρες που αποτελούν αντικείμενο της διεύρυνσης της συμμετοχής, π.χ. αξιολόγηση από ομοτίμους του συστήματος Ε&Κ της Εσθονίας⁴⁵ ενόψει της οικείας προγραμματιζόμενης στρατηγικής Ε&Κ και επιχειρηματικότητας για την περίοδο 2021-2027.

Το έργο «Forward» δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής της ΕΕ για τις **εξόχως απόκεντρες περιφέρειες**. Εξασφαλίζοντας τη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων και ενδιαφερόμενων μερών από τον Άγιο Μαρτίνο, τις Αζόρες, τη Γαλλική Γουιάνα, τη Γουαδελούπη, τις Κανάριες Νήσους, τη Μαγιότ, τη Μαδέρα, τη Μαρτινίκα και τη Ρεϊνιόν, το έργο θα περιλαμβάνει αρχική ανάλυση των οικοσυστημάτων Ε&Κ και την κατάρτιση κοινής στρατηγικής και θεματικών σχεδίων δράσης.

Κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες (ΚΑΕ)

⁴³ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=regions>

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/widening-participation-horizon-2020-report-analysis-fp-participation-patterns-and-ri>

⁴⁵ <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/library/peer-review-estonian-research-and-innovation-system-factsheet>

Σε συνολικά 136 θέματα των πυλώνων «βιομηχανική υπεροχή» και «κοινωνικές προκλήσεις» απαιτούνταν ρητώς συνεισφορές από τις ΚΑΕ.

Στην τρίτη έκθεση παρακολούθησης της ενσωμάτωσης των ΚΑΕ στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020»⁴⁶ διαπιστώθηκε ότι το 32 % των έργων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των θεμάτων που θέτουν στο επίκεντρο τις ΚΑΕ- συντονίζονται από εταίρο ΚΑΕ. Μολονότι το ποσοστό εκπροσώπησης των κλάδων των οικονομικών και της κοινωνιολογίας είναι ικανοποιητικό, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη βελτίωσης του βαθμού ενσωμάτωσης και άλλων κλάδων των ΚΑΕ, όπως το δίκαιο, η ιστορία και η ανθρωπολογία.

Φύλο

Στις θετικές τάσεις που παρατηρούνται στον συγκεκριμένο τομέα συνέβαλαν διάφορες μορφές στήριξης⁴⁷· για παράδειγμα:

- τα δίκτυα εθνικών σημείων επαφής⁴⁸ διοργάνωσαν ειδικές εκδηλώσεις κατάρτισης σχετικά με τη διάσταση του φύλου· και
- η Επιτροπή και η Ομάδα του Ελσίνκι δημοσίευσαν το έγγραφο *Guidance to facilitate the implementation of targets to promote gender equality in research and innovation*⁴⁹ (Έγγραφο καθοδήγησης για τη διευκόλυνση της υλοποίησης των στόχων σχετικά με την προώθηση της ισότητας των φύλων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας), το οποίο κάλυπτε τον σχεδιασμό πλαισίων που ευνοούν τη θέσπιση ποσοστώσεων ανά φύλο για τους υπευθύνους λήψης- αποφάσεων.

Δράση για το κλίμα και βιώσιμη ανάπτυξη

Στον κανονισμό του προγράμματος «Ορίζων 2020»⁵⁰, το ποσοστό του προϋπολογισμού που αναμένεται να διατεθεί για τη δράση για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη κατά τη διάρκεια ισχύος του προγράμματος ορίζεται αντίστοιχα στο 35 % και στο 60 %. Έως και το 2018 οι δαπάνες ανέρχονταν τουλάχιστον στο 30 % για τον πρώτο στόχο⁵¹ και στο 69 % για τον δεύτερο. Επί του παρόντος καταβάλλονται πρόσθετες προσπάθειες, ιδιαίτερα μέσω των ειδικών τομέων εστίασης.

Συνέργειες με άλλα προγράμματα

Δημοσιεύτηκε έκθεση σχετικά με τη **δραστηριότητα αμοιβαίας μάθησης για τη διεύρυνση της συμμετοχής και τη διασφάλιση συνεργειών** μεταξύ των προγραμμάτων E&K της ΕΕ και της πολιτικής συνοχής⁵², στην οποία έλαβαν μέρος 12 κράτη μέλη και μία συνδεδεμένη χώρα.

⁴⁶ <https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/4365f75a-5efe-11e8-ab9c-01aa75ed71a1>

⁴⁷ https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/interim_evaluation_gender_long_final.pdf

⁴⁸ http://www.ncpacademy.eu/wp-content/uploads/2018/09/20180222_Gender-Equality-in-H2020.pdf

⁴⁹ http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/KI-07-17-199-EN-N.pdf

⁵⁰ Βλέπε ιδίως την αιτιολογική σκέψη 10·

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/fp/h2020-eu-establact_el.pdf

⁵¹ Στις δαπάνες αυτές δεν περιλαμβάνονται δαπάνες που δεν αφορούν τους ειδικούς στόχους, όπως διοικητικές δαπάνες.

⁵² <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/policy-support-facility/mle-national-practices-widening-participation-and-strengthening-synergies>

Διαπιστώθηκε ότι, παρά τα κανονιστικά προσκόμματα που ενδέχεται να προκύπτουν σε επίπεδο έργων, η εξασφάλιση αποτελεσματικών συνεργειών θα εξαρτηθεί από την ικανότητα προώθησης του διαλόγου πολιτικής σε επίπεδο προγραμμάτων.

Στην ειδική έκθεση αριθ. 28/2018⁵³ του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου διατυπώνονται επιχειρήματα υπέρ της προώθησης της αύξησης της προβολής της **σφραγίδας αριστείας**. Μέχρι στιγμής έχουν σχεδιαστεί 35 διαφορετικά προγράμματα από τις διαχειριστικές αρχές των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων σε 15 κράτη μέλη, τα οποία έχουν λάβει σφραγίδα αριστείας.

5. ΕΥΡΑΤΟΜ

Ο κανονισμός (Ευρατόμ) 2018/1563⁵⁴ του Συμβουλίου θέσπισε το πλαίσιο του προγράμματος έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρατόμ για την περίοδο 2019-2020.

Έμμεσες δράσεις

Έως τα τέλη του 2018 είχαν ολοκληρωθεί τρεις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και είχαν υποβληθεί 136 επιλέξιμες προτάσεις, για τις οποίες η αιτούμενη χρηματοδοτική συνεισφορά από την Ευρατόμ ανερχόταν σε 500,8 εκατ. EUR. Από τις εν λόγω προτάσεις επιλέχθηκαν 47 για χρηματοδότηση, με συνεισφορά ύψους 196,9 εκατ. EUR από την Ευρατόμ και, ως εκ τούτου, το συνολικό ποσοστό επιτυχίας των επιλέξιμων ολοκληρωμένων προτάσεων από το 2014 ανήλθε στο 34,56 %.

Άμεσες δράσεις υλοποιούμενες από το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC)

Οι άμεσες δράσεις του προγράμματος, οι οποίες υλοποιήθηκαν από το JRC, κάλυπταν την έρευνα και εκπαίδευση στους ακόλουθους τομείς:

- πυρηνική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας των αντιδραστήρων, καύσιμο και κύκλος καυσίμου, διαχείριση πυρηνικών αποβλήτων, παρακολούθηση του περιβάλλοντος και ετοιμότητα και αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης·
- πυρηνικές διασφαλίσεις, μη διάδοση των πυρηνικών όπλων και ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της παράνομης εμπορίας και εγκληματολογικές έρευνες περί τα πυρηνικά·
- βασικές επιστημονικές γνώσεις και πρότυπα, καθώς και υλικά αναφοράς καίριας σημασίας για την πυρηνική ασφάλεια και προστασία και τις πυρηνικές διασφαλίσεις, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας σχετικά με μη ενεργειακές εφαρμογές της πυρηνικής επιστήμης, όπως ιατρικές και διαστημικές εφαρμογές.

Η έρευνα που διεξάγεται και η πείρα που αποκτάται, ιδιαίτερα όσον αφορά την πυρηνική ασφάλεια και τη μη- διάδοση των πυρηνικών όπλων, ενισχύουν τις απαιτούμενες ικανότητες για τη διαχείριση των γνώσεων και την παροχή εκπαίδευσης και προηγμένης κατάρτισης στον

⁵³ <https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=47542>

πυρηνικό τομέα. Με τον τρόπο αυτό, το JRC είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στη ζήτηση επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης σχετικά με τις πολιτικές που συνδέονται με την ΕΕ.

Πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης

Η παροχή στήριξης από το πρόγραμμα έρευνας και εκπαίδευσης οδήγησε στη δημοσίευση άνω των 800 άρθρων σε αξιολογούμενα από -ομοτίμους επιστημονικά περιοδικά υψηλού κύρους- και στην εκπόνηση άνω των 800 διδακτορικών διατριβών στον τομέα της φυσικής και της τεχνολογίας σύντηξης, ενώ παράλληλα περισσότεροι από 900 ερευνητές απέκτησαν πρόσβαση σε ερευνητικές υποδομές.

6. ΜΗ ΠΥΡΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ JRC

Το προηγούμενο έτος σηματοδοτήθηκε από πρωτοποριακές εξελίξεις για τις δραστηριότητες διαχείρισης γνώσεων του JRC, με την εγκαίνιαση τεσσάρων **κέντρων γνώσεων**, με την οποία ο συνολικός αριθμός τους ανήλθε σε έξι:

- ανταποκρινόμενο στις ανησυχίες των καταναλωτών, το Κέντρο Γνώσεων για την Απάτη στον Τομέα των Τροφίμων και την Ποιότητα των Τροφίμων⁵⁵ παρέχει πρόσβαση στις πλέον πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις σχετικά με θέματα που αφορούν την απάτη στον τομέα των τροφίμων και την ποιότητα των τροφίμων·
- εξασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα των πλέον πρόσφατων καινοτόμων λύσεων και ερευνητικών στοιχείων, το Κέντρο Γνώσεων για την Παγκόσμια Επισιτιστική και Διατροφική Ασφάλεια⁵⁶ επιδιώκει να βελτιώσει τη δράση για τη μείωση της επισιτιστικής ανασφάλειας και του υποσιτισμού σε χώρες στις οποίες επικρατεί επισιτιστική- ανασφάλεια·
- το Κέντρο Ικανοτήτων για τη Μεταφορά Τεχνολογίας⁵⁷ αποτελεί βασική πλατφόρμα για τη στήριξη της πολιτικής και την ανάπτυξη ικανοτήτων στον τομέα της μεταφοράς τεχνολογίας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· και
- το Κέντρο Ικανοτήτων για την Ανάλυση Προοπτικών⁵⁸ παρέχει άμεσα στρατηγικά και μελλοντοστρεφή στοιχεία στη διαδικασία χάραξης- πολιτικής της ΕΕ.

Άλλα βασικά επιτεύγματα αφορούσαν τα εξής:

- **εκπομπές οχημάτων** – το JRC προετοιμάστηκε κατάλληλα ώστε να αναλάβει το καθήκον του ελέγχου (για λογαριασμό της Επιτροπής) της συμμόρφωσης των οχημάτων με τις απαιτήσεις σχετικά με τις «εκπομπές σε πραγματικές συνθήκες οδήγησης» και
- **ΣΒΑ** – το JRC συνέβαλε στο έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής με τίτλο *Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030*⁵⁹, και συγκεκριμένα μέσω μιας ποιοτικής ανάλυσης προοπτικών.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/food-fraud_en

⁵⁶ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/global-food-nutrition-security_en

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/event/conference/technology-transfer-competence-centre>

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/jrc-alumni-network/article/ec-competence-centre-foresight>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_el

7. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΙΚΤ)

Κατά τη διάρκεια του 2018 το ΕΙΚΤ συνέχισε να παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στις έξι υφιστάμενες κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ)⁶⁰. Επιπλέον, το ΕΙΚΤ χρηματοδότησε δραστηριότητες που αποσκοπούσαν στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των ΚΓΚ (δραστηριότητες μεταξύ ΚΓΚ) σε βασικές πτυχές των δραστηριοτήτων των ΚΓΚ, με στόχο την αύξηση του αντικτύπου τους, π.χ., στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην επικοινωνία και στην προβολή. Η συνολική χρηματοδοτική συνεισφορά του ΕΙΚΤ για την υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων των ΚΓΚ το 2018 ανήλθε σε 400 εκατ. EUR.

Στις αρχές του έτους, το περιοδικό Forbes δημοσίευσε τον κατάλογό του για το 2018 με τους 30 πιο επιτυχημένους επιχειρηματίες κάτω των 30 ετών, στον οποίο συμπεριλαμβάνονταν εννέα επιχειρηματίες που υποστηρίζονται από τις κοινότητες του ΕΙΚΤ⁶¹.

Το 2018 το ΕΙΚΤ προκήρυξε δύο προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τη δημιουργία δύο νέων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ), με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός τους να ανέλθει στις οκτώ κοινότητες καινοτομίας:

- αστική κινητικότητα – με μια κοινοπραξία 48 μελών, η EIT Urban Mobility έχει ως αποκλειστικό σκοπό την επιτάχυνση των λύσεων που βελτιώνουν τη συλλογική χρήση αστικών χώρων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιώσιμη και προσβάσιμη πολυτροπική κινητικότητα· και
- μεταποίηση – με μια κοινοπραξία 50 εταιρών, η αποστολή της EIT Manufacturing συνίσταται στην εξασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών φορέων μεταποίησης στο πλαίσιο οικοσυστημάτων καινοτομίας για την υποστήριξη της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας του μεταποιητικού κλάδου.

8. ΔΙΑΔΟΣΗ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η Επιτροπή δημιούργησε μια νέα **διαδικτυακή πύλη ευκαιριών εταιρικής χρηματοδότησης και υποβολής προσφορών**⁶². Πρόκειται πλέον για το ενιαίο σημείο εισόδου όσον αφορά τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση επιχορηγήσεων και συμβάσεων δημόσιων προμηθειών της ΕΕ και θα καλύπτει το σύνολο των κεντρικά διαχειριζόμενων προγραμμάτων από την έναρξη της επόμενης πολυετούς περιόδου το 2021.

Η λειτουργία του **πίνακα ελέγχου του προγράμματος «Ορίζων 2020»**⁶³ ήταν επιτυχής, προσφέροντας ισχυρές νέες λειτουργικές δυνατότητες ανάλυσης, οι οποίες θα τροφοδοτούν με στοιχεία τις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων, ανάλυσης επιπτώσεων και διατύπωσης παρατηρήσεων στο πλαίσιο χάραξης πολιτικής.

⁶⁰ EIT InnoEnergy, EIT Climate-KIC, EIT Digital, EIT RawMaterials, EIT Health, EIT Food.

⁶¹ <https://www.forbes.com/consent/?toURL=https://www.forbes.com/30-under-30/2018/>

⁶² <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

⁶³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>

Ο ιστότοπος του CORDIS⁶⁴ επανασχεδιάστηκε προκειμένου να βελτιωθεί η εμπειρία των χρηστών και να ενισχυθεί η αποστολή του ως βασικής δημόσιας υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα όλων των ερευνητικών έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, μέσω του αποθετηρίου διαφανών και ανοικτών δεδομένων που διαθέτει για έργα της ΕΕ από το 1ο ΠΠ έως το «Ορίζων 2020», καθώς και μέσω πολύγλωσσων άρθρων και δημοσιεύσεων που συμβάλλουν στην προώθηση της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων και της καινοτομίας.

Με βάση την επιτυχία των προγραμμάτων ανοικτής πρόσβασης και ανοικτών δεδομένων, η Επιτροπή συνεισέφερε στην τελική έκθεση με τίτλο *Turning FAIR into reality*⁶⁵ (Εφαρμογή των δεδομένων FAIR στην πράξη) που εκπονήθηκε από την ομάδα εμπειρογνομόνων της για τη δυνατότητα ανεύρεσης, πρόσβασης, διαλειτουργικότητας και επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων, στην οποία προβλέπεται επίσης ένα σχέδιο δράσης για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Ε&Κ που βασίζεται στα δεδομένα.

Από τον Ιανουάριο του 2019, η ρήτρα ανοικτής πρόσβασης του **υποδείγματος συμφωνίας επιχορήγησης** του προγράμματος «Ορίζων 2020» εξασφαλίζει την πλήρη διαθεσιμότητα των 54 635 επιστημονικών δημοσιεύσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσω των υπό εξέλιξη έργων του προγράμματος «Ορίζων 2020».

9. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Το 2019 θα συνεχιστούν οι διοργανικές διαπραγματεύσεις σχετικά με το πρόγραμμα **«Ορίζων Ευρώπη»**. Εάν επιτευχθεί πολιτική συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ως προς τα ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής δέσμης, θα είναι εφικτή η έναρξη του από κοινού σχεδιασμού των δραστηριοτήτων του προγράμματος και η έγκαιρη υλοποίησή τους. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η συνέχεια της στήριξης της ΕΕ και η αποτελεσματική κατευθυντικότητα της χρηματοδότησης, βάσει διαρκούς διαλόγου με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Θα καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες ειδικά για τη διαμόρφωση μιας **συνολικής πολιτικής της ΕΕ** με σκοπό την προώθηση περισσότερης και καλύτερης Ε&Κ στην Ευρώπη, η οποία στηρίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη και συμβάλλει στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της ΕΕ, ιδίως μέσω του σχεδιασμού μιας ευρύτερης στρατηγικής και ενός ευρύτερου πλαισίου για την επένδυση των πόρων της ΕΕ, την προώθηση μεταρρυθμίσεων και τη βελτίωση των συνθηκών του κανονιστικού πλαισίου.

⁶⁴ <https://cordis.europa.eu>

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/turning_fair_into_reality_1.pdf